

Daf Panorama

La Yéchiva Ohavei Toratéha sous l'égide de Rav Israel Abib

Complément à l'étude du Daf Hayomi

BABA BATRA 40

לאסוקי שמעתא – סיכום הלכתי על סדר הדף (עם לשון השו"ע במודגש)

ב"ב מ

א. מחאה. ב. ממה"ק. ג. ציית דינא. ד. גט. ה. מתנה. ו. במכר. ז. אופן האונס. ח. טמונה. ט. כתב לבנו. י. אחרון קנה.

א. מחאה בפני שנים כותבין (אותה העדים בשטר) אע"פ שלא אמר להם כתובו הגה ויכתבו בלשון שליחות פלוני העדנו (ל' שליחות שהעיד אותנו לדבר זה, סמ"ע) על עצמו⁵⁵ לכתוב לו שמיחה אבל לא יכתבו שמענו שמיחה דהוי עדות⁵⁶ מפי כתבם (ח"מ קמו, ה).

ב. א, מחאה בפני שנים ואי"צ לומר כתובו (שכותבים לו שטר דזכין שלא בפניו) וכנ"ל. ב' מודעה (שמודיע שאנסו הלוקח למכור) בפני שנים וכותבים בשטר ואצ"ל כתובו. ג' הודאה (שמודה שחייב להבירו מנה) בפני שנים וצריך לומר כתובו (שאם לא אמר לכתוב לא כותבין שאין רצונו שיהיה עליו מלוה בשטר אלא על פה דנאמן לומר פרעתי, ח"מ לט, ז). ד' קנין בפני שנים וכותבים בשטר ואצ"ל כתובו שסתם קנין לכתובה עומד (ח"מ לט, ג). ה' וקיום שטרות בשלשה (ח"מ מו, ג' וד'). [סימן ממה"ק: מחאה מודעה הודאה קנין קיום].

ג. מי שאנסוהו למכור או ליתן את שלו וביקש למסור מודעה על אנסו והיה האנס אדם ששומע לב"ד רבה ורב יוסף אמרו אין זה אונס שיכול לילך מיד לב"ד שהרי אין האנס סרבן בדין ואביי ורבה אמרו הרי זה אונס שפעמים שאין בי"ד מזומן מיד⁵⁷.

ד. גט ומתנה אין נותן אדם אלא מרצונו לפיכך אם מסר מודעה בפני שנים ואמר גט שאני רוצה ליתן לאשתי דעו שאני אנוס ליתנו ולכן אני אומר בפניכם שיהא בטל הרי הוא בטל וכו' אע"פ שאין מכירין את אונסו ואפילו אם האונס שאמר היה שקר וכו' (אה"ע קלד, א).

ה. והוא הדין במתנה או מחילה אין צריכין להכיר אונסו (רה, ב). לפיכך המוסר מודעה על המתנה כתבין ליה אע"ג דלא ידעין באונסיה שהרי אפילו היתה המודעה שקר כיון שגילה בדעתו שאינו חפץ במתנה הרי היא בטלה (ח"מ רמב, א). פירוש משא"כ במכר דכיון שקיבל דמים אע"פ שאין חפץ למכור שנדחק למעות ומכר חל המכר, רשב"ם).

ו. ולענין מכר אם מסר מודעה קודם שימכור ואמר לשני עדים דעו שזה שאני מוכר חפץ פלוני או שדה פלוני לפלוני מפני אונס הרי המכר בטל ואפילו החזיק כמה שנים מוציאים אותה מידו ומחזיר הדמים וצריכים העדים לידע שהוא מוכר מפני האונס ושהוא אנוס ודאי לא שישמכו על פיו וכל מודעה שאין כתובה בה אנו העדים ידענו שפלוני זה אנוס היה אינה מודעה (ח"מ רה, א).

ז. אחד האונס את חבירו בשהכחו או תלאו עד שמכר או שהפחידו בדבר שאפשר לו לעשות (הגה בין אונס הגוף בין אונס ממון מיהו יש חולקין וס"ל דאם הפחידו לאו כלום הוא דעביד אינש דגזים ולא עביד) בין בידי עכו"ם בין בידי ישראל ה"ז אונס ומעשה באחד ששכר פרדס מחבירו לעשר שנים ולא היה שטר חוב ביד המשכיר ואחר שאכלו השוכר ג' שנים אמר לו אם לא תמכרנו לי אכבוש שטר שכירות ואטען שהוא לקוח בידי ואמרו חכמים שהוא אונס וכן כל כיוצא בזה לפיכך אם תבעו המשכיר בב"ד וכפר בו וטען שהפרדס שלו ואח"כ מסר המשכיר מודעה ואח"כ מכר לשוכר שכפר בו הרי הממכר בטל שהרי יש לו עדים שהוא אנוס והם העדים שכפר בב"ד והם הם עידי המודעה וכן כל כיוצא בזה (רה, ד לשון שו"ע מרמב"ם).

ח. אמר רב יהודה מתנה טמונה אינה מתנה (שמא נתנה לאחר ככר). ומה היא מתנה טמונה, א"ר יוסף שאמר לעדים הטמינו עצמכם וכתבו לו איכא דאמרי א"ר יוסף שלא אמר הנותן לעדים שבו בשוק ובחוף לעין כל וכתבו לו. ונ"מ בין הלשונות בסתם שאמר לעדים כתבו לו ולא א"ל להטמין עצמם ולא אמר ג"כ שיכתבו בשוק ללשון ראשון ה"ז מתנה ולא יאכא דאמרי אינה מתנה. (ולהלן מא. הכריעו בגמרא שאינה מתנה עי"ש).

ט. מעשה באחד שרצה לישא אשה אמרה לו איני נשאת לך עד שתכתוב לי [כל, רמב"ם] נכסך שמע בנו הגדול וצוות על שמניחו ריקן אמר לעדים לכו והחביאו וכתבו לו כל נכסי במתנה ואח"כ כתב לה כל נכסיו ונשאה ובא מעשה לפני

⁵⁵ ולא מחזי כשיקרא דמסתמא היה דעתו שיכתבו כי הכתיבה בשטר מוציא הקול ומ"מ לא יכתבו פלוני שלח לנו שאינם שלוחים ממש (סמ"ע עי"ש).

⁵⁶ והתורה אמרה עפ"י שני עדים ולא מפי כתבם. אבל דעת ר"ת (בתוס' כאן) דאין ממעט הכתוב אלא אילם שאינו בר הגדה אבל מי שאינו אילם יכול לשלוה כתבו לב"ד. אבל המחבר (ח"מ כת, יא) פסק כהרמב"ם שעדות בכתב פסולה וא"כ צ"ל דמודה כאן להרמ"א שפסל מפי כתבם (סמ"ע).

⁵⁷ ולענין הלכה בעין משפט ציין על אביי ורבה שו"ע ח"מ רה, א ולא מצאתי שם בענין זה ואפשר שמסתימת השו"ע שכותבים מודעה באונס ומדלא חילק בין ציית דינא לסרבן בדין משמע דבכל גווני חשיב אונס.

חכמים ואמרו הבן לא קנה והאשה לא קנתה שהרי לא ברצונו כתב לה וכאנוס בדבר הוא שהרי גילה דעתו במתנה הראשונה אע"פ שהיא בטלה מפני שהיא מסותרת (אבל אי לא היתה מתנה ראשונה הוי מתנה שנייה קיימת דלא מקרי אנוס גמור, רמ"א) חו"מ רמב, י.
י. ודוקא מי שהיו הדברים מוכיחים שאין דעתו ליתן מתנה זו (השנייה כמעשה הנ"ל) אפילו שנתנה מתנה גלויה ונמצא שנתנה מקודם מתנה מסותרת הרי שתי המתנות בטלות הראשונה (מפני שהיא מסותרת והשנייה, רמ"א בשם רמב"ם) מפני שהדבר מוכיח שאינו רוצה והרי קדמה זאת המתנה שנמצא כמו מודעה לה" (רמב, ט). אבל כשאין דברים מוכיחים שאין דעתו ליתן מתנה האחרונה וכתב שתי מתנות על שדה אחת הראשונה מסותרת או סתם (שלא אמר כתבו בשוק ודינה כמסותרת) והשניה גלויה ומפורסמת אחרון קנה וכו' (ולא אמרינן דהראשונה הוי כמודעא, רמ"א) (שם, ח).

Rav E. Abib

Retrouvez l'ensemble des Daf Panorama sur www.dafhayomi.fr rubrique Résumés

www.dafhayomi.fr - +33 6 14 55 78 08 - Sponsorisez le Daf Panorama - Info@dafhayomi.fr

Refouah Chelema Sarah Bat Kamar

www.ohavei-torateha.com